

1/2007

BESKYDY

zpravodaj chráněné krajinné oblasti

OBSAH

ÚVODNÍK (F. Jaskula)	1
ŽIVOT VELKÝCH ŠELEM V ZIMĚ (M. Šulgan)	2
PSEUDOKRASOVÉ JESKYNĚ MORAVSKOSLEZSKÝCH BESKYD (J. Wagner)	3
VÝROČÍ BESKYDSKÉ HORSKÉ SLUŽBY (rozhovor)	4
ZE SPRÁVY CHKO BESKYDY:	
BÍLOU STOPOU PO BESKYDECH (J. Lehký)	5
SJEZDOVKY V BESKYDECH OČIMA ZOOLOGA (D. Bartošová)	6
ZALEŠŇOVÁNÍ LUK A PASTVIN (M. Popelářová)	7
PLÁN LOKALIT K ZATOPENÍ (pev)	
MALOPLOŠNÁ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ:	
PŘÍRODNÍ REZERVACE MALENOVICKÝ KOTEL (pev)	8
PTAČÍ OBLASTI A EVROPSKY VÝZNAMNÁ LOKALITA (M. Popelářová)	10
JEŘÁBEK LESNÍ - VÝZVA KE SPOLUPRÁCI (M. Krupa)	11
KRAJINA A LIDÉ:	
„VYROBENO V BESKYDECH®“ – ZNAČKA PRO PRAVÉ BESKYDSKÉ VÝROBKY (I. Dyková)	12
EKOLOGICKÁ VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ:	
STUDIUM EKOLOGIE NA VALAŠSKU (M. Bednařík)	13
STALO SE	14
AKTUALITY, AKCE	15
PŘEDSTAVUJEME VÁM:	
ZO ČSOP RADHOŠŤ (M. Šulgan)	16

Krajina se pokryla bílým hávem, vše se zklidnilo, utichlo a hory ovládla ledová krása. Jiskry slunečních paprsků se odrážejí v zářivých ledových krystalech a i ty nejvzdálenější vrcholy se zdají být na dosah ruky. Mráz nemráz, právě teď nastal ten správný čas vytáhnout lyže, snowboardy, sáně, sněžnice nebo běžky a vyrazit si užívat zimních radovánek někam na upravené sjezdovky, běžkařské trasy nebo na nedotčené bílé pláň. Beskydy jsou známé spoustou možností zimního sportovního vyžití jak pro rodiny s dětmi, tak pro vyznavače adrenalinových sportů. Každý si tu určitě přijde na své. Vždyť zimní hory jsou zdrojem radosti a zábavy.

Tyto sněhové radovánky ale nesdílejí všichni obyvatelé hor. A teď nemám na mysli utahané silničáře ani majitele po okna zapadaných chalup, ale skutečné obyvatele hor. Zvířata, která nemohou odcestovat nikam za teplem ani se někam ukrýt a přežít nehostinné roční období v poklidu zimního spánku. Pro naprostou většinu zvířat nastává období strádání a hladu. Dny jsou krátké, pohyb ve sněhu obtížný, potravy je nedostatek a ani potřebného klidu se mnohdy nedostává. Tu jsou frekventované silnice, jinde se rozléhá hluk z osady, tam zase ani navečer neutichá provoz osvětlené sjezdovky a auta od ní budou odjíždět a plašit zvěř ještě pozdě v noci. A ani prudké lesnaté svahy beskydských kopců neznamenaají klid a bezpečí. Stovky kilometrů běžkařských tras představují trvalý zdroj vyrušování, kterému se většina zvěře naučí vyhýbat. Horší je to se skialpinisty a snowboardisty sjíždějícími mimo sjezdovky. Ti mohou změnit jinak poklidná útočiště v neobyvatelná místa plná stop po sjezdech nadšených vyznavačů těchto sportů.

Pokračování na další straně...

Jednou jsem slyšel na toto téma trefné přirovnání. Představte si, že jste doma ve svém bytě, trochu nevrli z toho, že jste zapomněli nakoupit něco k jídlu a navíc zlobí topení a je vám zima. Zalezete pod deku s tím, že nějak vydržíte do příštího dne a zítra už snad bude lépe. V tom vám bytem někdo proběhne. Za ním někdo další a málem na vás dokonce šlápne. A po chvíli vám někdo začne hulákat v ložnici... Pomalu se to nedá vydržet a příští den se všechno začne opakovat. Děsivá představa, že ano? Pro mnohá zvířata to je však zimní realita. Nejedná se jen o nějakou drobnou nepříjemnost, třeba pro takového tetřeva je zimní vyrušování a následný útěk do bezpečí natolik energeticky náročný, že při zimním nedostatku potravy pak může snadno uhynout vyčerpáním.

Možná bych vás mohl požádat, až příště vyrazíte do hor za zimními sporty, abyste se raději drželi jen upravovaných svahů a stop. Nebo to říci ještě lépe. Až se příště rozhodnete užívat si zimních hor, dělejte vše s rozmyslem a mějte na paměti, že tady jsou spolu s vámi také zvířata, která nemají žádné vyhřáté domovy, kam by se navečer uchýlila a nabrala sílu.

František Jaskula

ŽIVOT VELKÝCH ŠELEM V ZIMĚ

Každoročně se členové naší organizace účastní sčítání velkých šelem v Beskydech. V zimním období je nejlepší šelmy stopovat na sněžnicích. Používáme dřevěné sněžnice indiánského kmene Ojibweju, které jsou delší a větší plocha zamezuje propadání se do hlubokého sněhu. Tak se můžeme dostat i do porostů, kde běžně člověk nevstoupí a toulat se zimní krajinou až do západu slunce po stopách duchů lesa – velkých šelem.

Jak již bylo zmíněno výše, pro každé zvíře je zima obdobím strádání a boje o přežití. Platí to i pro velké šelmy.

Naše největší šelma – **medvěd hnědý** přečkává zimu většinou v brlohu. Může to být malá jeskyně, vyhrabané místo pod vývratem stromu nebo hromada klestů, kde zazimuje. Především to ale bývá malý prostor, kde si medvěd vytvoří optimální teplotu. Jeho nepravý zimní spánek – tzv. hibernace trvá 70 – 120 dní a přežití závisí na tom, jak se stihl na podzim vykrmit a vytvořit si tukovou zásobu, a také na zimním počasí. Když je teplejší zima, tak se budí a hledá si potravu, pak znovu zaléhá ke spánku. V lednu a únoru se v brlohu rodí medvědicí 2 – 3 mláďata. Proto medvědice vylézá z brlohu až později v jarních měsících.

K rodičům s vlčaty se v zimním období přidávají **vlci** z loňského vrhu, starší vlci nebo nespáření dospělí vlci. Tak vznikají větší zimní smečky. Pohybují se na velkém území a pečlivě si teritorium značí a hlídají před jinými smečkami. Kořist, která se na území smečky nachází totiž představuje jediný zdroj potravy a vlci tak bojují o vlastní přežití. V zimě můžeme zjistit přítomnost vlků v terénu v podobě stop, trusu či zbytků kořisti. Stopy vlka jsou v zimě lépe rozpoznatelné než v létě a stopní dráha vlka zaujímá v terénu podobu rovné čáry. Také proto se říká, že vlk „čáruje“. Při delším sledování stopní dráhy vlka

Rys ostrovid - samec žije spíše samotářským způsobem života.

v Beskydech jsme po několika kilometrech spatřili, že z jedné stopy se staly tři stopní dráhy a vlci tak na způsob indiánského stopování zaútočili na kořist.

Samec **rysa ostrovida** žije samotářským způsobem života a o mláďata se nestará. Mláďata se zdržují ve společnosti matky, která je chrání a učí je lovit. Zůstávají s ní až do února a března, kdy začíná období páření. Samec se v tomto období ozývá zvláštním trhavým štěkáním, začínajícím ve vyšších tónech a končícím hlubokým mňoukáním. Mňoukají i samice. Na silnějšího nepřítele rys prská a vrčí. V zimě můžeme rovněž zjistit přítomnost rysa v podobě stop. Značení teritoria pachovými žlázami jde cítit „kočičinou“ v zimě u pařezů nebo na vyvýšených místech v terénu.

Zimní příroda Beskyd pro nás každoročně přichystá spoustu svých krás a k nim nepochybně patří i setkání s těmito jedinečnými tvory karpatské přírody.

Michal Šulgan, realizátor programu velké šelmy (ČSOP Radhošť)

PSEUDOKRASOVÉ JESKYNĚ MORAVSKOSLEZSKÝCH BESKYD

V oblasti Moravskoslezských Beskyd a Slezských Beskyd, které patří do oblasti vnějšího flyšového pásma Západních Karpat, provádějí od roku 1971 členové ZO ČSS ORCUS Bohumín výzkumy vzniku a vývoje podzemních forem, které nesouvisí s klasickými krasovými procesy. Výsledkem těchto prací byly objevy, vlastně vykopání, desítek nových jeskyní z nichž nejvýznamnější byly objevy jeskyně Kyklop, Žánova díra a Mariánka na Kněhyni, jeskyně Vasko na Čertově mlýně, jeskyně Salajka, Radegast, V kapradí, Raichova díra na hřebenu Radhoště, jeskyně Na Lukšinci pod Lysou horou a další. Sledováním modelace povrchu, průběhu beskydských jeskyní, geologických podmínek a současné dynamiky svahových procesů byl stanoven graf vývoje pseudokrasových jeskyní vytvořených ve flyšových pískovcích. Podzemní formy v oblasti vnějšího flyšového pásma Karpat nejsou formami nahodilými, ale jak dokazuje jejich typologie, vývojová příbuznost a geologická stejnorodost, je jejich vznik v celém flyšovém pásmu Západních Karpat výsledkem stejných tektonických a gravitačních procesů. Můžeme tedy hovořit o jeskyních jako o typických jevech pro tyto horské masívy. Tuto skutečnost potvrdily i výsledky výzkumů polských speleologů v polské části Západních Karpat a výsledky ukrajinských speleologů ve flyšových masívech Východních Karpat na Ukrajině.

Vývoj pseudokrasových jeskyní lze rozdělit do dvou fází:

1. Fáze vzniku tektonických poruch.

Vlivem silných horotvorných pohybů, zasahujících v třetihorách Západní Karpaty, byly pískovcové flyšové vrstvy (v nichž se střídají vrstvy pískovců různé tloušťky s vrstvami měkkých jílovců) rozlámány a deformovány soustavami různě se křížících puklin a trhlin, které způsobily rozpuštění celých horských masívů vnějšího flyšového pásma Západních Karpat. Vznikly tak systémy puklin protínajících a narušujících vrstvy usazených pevných pískovců, ležících na poddajných jílovitých proplátcích.

2. Fáze aktivního rozšiřování tektonických poruch a vývoje pseudokrasových rozsedlinových jeskyní.

Na vzniklé, často velmi hluboké, pukliny a trhliny působila řada dalších činitelů, a to gravitační posun vrstev pískovců a intenzivní mrazové zvětrávání, kdy při promrzání hornin docházelo ke vzniku trhlin a dalším modelacím.

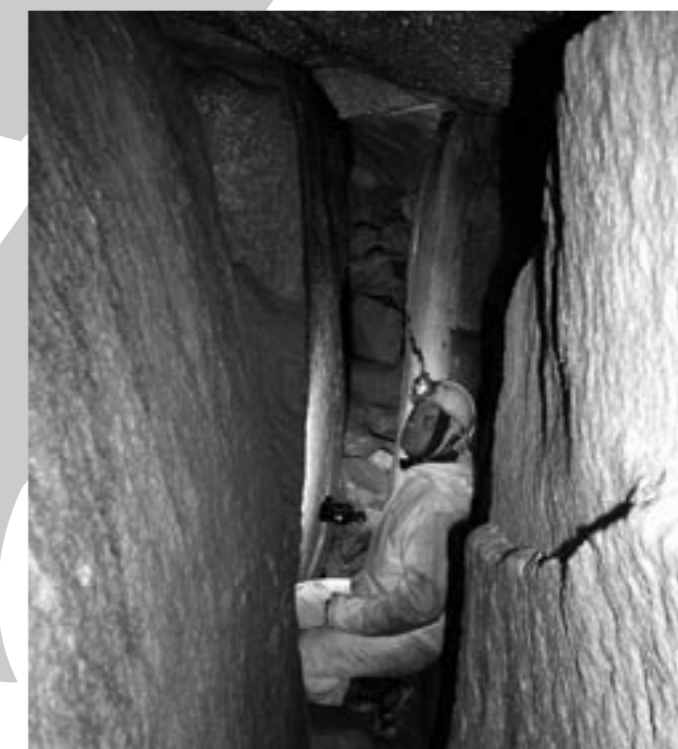
Dalším důležitým činitelem byla přítomnost mezivrstevních jílovitých proplátek mezi lavicemi

a vrstvami pískovců, která měla vliv na charakter pohybu pískovcových lavic, které po těchto kluzných plochách ujížděly a překrývaly vzniklé trhliny, nebo na okrajích a hranách flyšových vrstev vytvářely terasovitě převíslé stupně. V místech křížení a spojování puklin vznikaly působením všech činitelů rozsáhlé systémy rozsedlinových chodeb i větších dutin, hluboké i několik desítek metrů.

Jak vypadají podzemní prostory beskydských jeskyní?

V pseudokrasových jeskyních této oblasti převažují rovné, puklinovitě rozšířené, až několik desítek metrů dlouhé chodby. Jejich profil má většinou klínovitý tvar. Složitější jeskyně jsou reprezentovány systémy křížících se rozsedlin a dómu, 300 – 400 metrů dlouhých (jeskyně Cyrilka 370 metrů, jeskyně Ve Trzech kopcach v Polsku více než 1000 metrů). Nejhlubší vertikální systémy jsou až 57, 5 metrů hluboké (Kněhyňská jeskyně). Převíslé terasovitě uspořádání a zaklíněné skalní bloky dodávají vertikálním dutinám dojem několikapatrových systémů. Rozšířené pukliny vytvářejí v těchto podzemních formách propasti až 13 metrů hluboké (Kněhyňská jeskyně) a vysoké puklinové dómy.

Josef Wagner

Jeskyně jsou významným geomorfologickým fenoménem, ve kterém má svůj domov 8 druhů netopýrů. Kvůli nebezpečí sesuvů a zimování netopýrů jsou jeskyně nepřístupné. Jejich ochranu zajišťuje Správa CHKO Beskydy.

František Šulgan, Správa CHKO Beskydy

VÝROČÍ BESKYDSKÉ HORSKÉ SLUŽBY

Horská služba v Beskydech oslavila v roce 2006 padesáté páté výročí své existence. Položili jsme pár otázek oblastnímu náčelníkovi Horské služby v Beskydech, ing. Radimu Pavlicovi:

Jak byste zhodnotil historii a současnost činnosti Horské služby v Beskydech?

V průběhu své existence udělala HS velký kus práce. Začátky byly velmi složité. Nebylo téměř žádné vybavení, zázemí, chyběly zkušenosti, ale bylo tu obrovské nadšení. Postupně se dařilo získat základní materiální vybavení, které se neustále zlepšuje a zkvalitňuje. Vybudovala se síť záchraných stanic po celých Beskydech. Navazovaly se kontakty s jinými oblastmi HS, a také se sbíraly zkušenosti v zahraničí. V současné době má HS velmi dobré vybavení, které je srovnatelné s jinými státy. V posledních dvou letech se podařilo upravit i právní postavení HS a zajistit pravidelný přísun peněz, který je nezbytný pro normální fungování celé organizace. Jediné, co se nám zatím nepodařilo, je vytvořit zákon, který by upravoval činnost HS jako záchranné organizace. Na návrhu zákona nyní intenzivně pracujeme, aby byl v co nejkratší době schválen.

V čem vidíte problém turistiky v CHKO Beskydy?

Beskydy patří mezi velmi hojně navštěvovanou oblast. V posledních letech je zde i hodně návštěvníků z cizích států. Bohužel nemáme ještě dobře vypracovaný systém reklamy a propagace našich hor. Musíme si uvědomit, že potřebujeme finanční prostředky na ochranu přírody, od státu jich není dostatek a tak musíme hledat i jiné možnosti. Je třeba lidem ukázat, jak jsou naše hory krásné, ale také si je musíme chránit. Návštěvníky

musíme společně vychovávat tak, aby využívali krásy naší přírody, ale aby ji neničili. Zákazy mnoho nevyřeší. Velký význam má například budování různých naučných stezek.

V jakých případech musí nejčastěji Horská služba zasahovat?

Nejčastěji poskytujeme první pomoc při různých úrazech v případech, kdy lidé nejsou schopni se sami dopravit k lékaři a sanita se k nim nedostane. Ročně máme v Beskydech 600 – 800 zásahů. Převážná většina je v zimním období, kdy jsou ztížené klimatické podmínky.

S jakou kuriozitní situací jste se za dobu působení u Horské služby setkal?

Zážitků a různých situací je celá řada. Některé jsou veselejší jiné už méně. Často se setkáváme i s podnapilými návštěvníky. Mezi perličky patří situace, kdy se na Lysé hoře přiočila dospělá žena se svou matkou. Měly s sebou malé, asi pětileté dítě. Obě byly v takovém stavu, že nebyly schopné sejít do údolí, natož se postarat o malé dítě. Museli jsem je všechny tři naložit na saně a pomocí sněžného skútru přepravit do údolí. Zde už čekala Policie ČR.

Co pro Vás znamenají Beskydy?

Beskydy pro mě znamenají velmi hodně. Od dětství jsem zde trávil hodně času a i když jsem byl v různých horách, nejen u nás, ale i v zahraničí, vždy se velmi rád do Beskyd vracím. Jsou tady krásná údolí, neopakovatelné rozhledy, velmi zajímavé výlety ve všech ročních obdobích a hlavně je v Beskydech Lysá hora, kterou mám velmi rád.

Otázky Radimu Pavlicovi položila Petra Vlčková

Nonstop kontakt na Horskou službu: 606 769 010

BÍLOU STOPOU PO BESKYDECH

Běžecké lyžování, či lyžařská turistika patří stále k oblíbeným zimním aktivitám. Ponechme stranou, zda tu bylo dřív či později než sjezdové lyžování, či kdo má více vyznavačů. V každém případě se pohyb na běžkách považuje za zdraví prospěšný, levnější a pro přírodu šetnější způsob trávení volného času.

Pozastavme se na okamžik u posledního tvrzení. Je fakt, že běžkaři nevyžadují nějaké rozsáhlé odlesňování kvůli stavbě sjezdovky, obešli se bez vleků, (ale když už někde je, tak jej neváhají využít), i osvětlení či umělého zasněžování.

Ale jak se mění doba, mění se i běžkování. Tam, kde dřív byla „vyšlapaná stopa“ je dnes „vyžehlená“ dálnice, po které bruslí davy. Objevily se už i osvětlené trasy. Neustále roste počet strojově upravovaných tras, některé jsou plánovány do míst, kam běžní běžkaři nikdy nejezdili... A zde pak občas dojde ke střetu s ochranou přírody. Správa CHKO Beskydy se v případě, kdy jsou dotčena maloplošná chráněná území (přírodní rezervace a památky), 1. zóna CHKO Beskydy nebo území se známým výskytem chráněných druhů živočichů, snaží navrženou trasu přeměrovat do méně problematických partií.

Ale nyní se podívejme, kam můžete v CHKO Beskydy bez problému vyrazit na běžkách po upravených trasách

Hřebenovka Vsetínských vrchů

Krajinářsky asi nejpěknější hřebenová trasa Beskyd - z Bumbálky přes Třeštík, Vysokou a Benešky na Soláň. Celkem 16 km. Do obou míst se dostanete autobusem, případně autem. Potěší krásnými výhledy, udržovanou stopou i převážně klesajícím terénem.

Méně navštěvovaná, ale v posledních letech upravovaná, je trasa ze Soláně dále na západ, k chatě pod Vsackým Cábem a do sedla Dušná.

Trasy v masivu Radhoště

Znamé a hojně navštěvované středisko Pustevny nabízí běžkařům hned několik možností. Naprosto pohodová trasa odtud vede úbočím Čertova mlýna k chatě Martiňák (7 km), odkud lze pokračovat již poněkud náročnějším terénem na Horní Bečvu, Bumbálku, do Bílé nebo do Starých Hamrů.

Další trasa vede okolo sochy Radegasta ke kapli na Radhošti (4 km).

Vyhledávaná je také téměř stále klesající trasa z Pustevny, okolo Skalíkovy louky k chatě Mír nad

Rožnovem. Při dobrých sněhových podmínkách je možné dojet až k Valašskému muzeu v přírodě.

Okolím Bílé a Starých Hamrů

Zde jsou vytyčeny dva okruhy, s možností napojení na jiné trasy. Slovenské hory se budou zdát na dosah ruky. Výchozím bodem je parkoviště pod sjezdovkami na Bílé. Delší okruh (30 km) vás dovede na Grůň a Bílý kříž, odsud po hranici na Konečnou, vyhlídkový Bobek a zpět na Bílou. Druhý okruh je kratší (20 km) a vede přes Kozí hřbety a Mezivodí zpět na Bílou.

Lysá hora

Na nejvyšší vrchol Beskyd se na běžkách dostanete po upravené stopě z údolí Mohelnice (Krásná – Papežov). Na Zimním pak můžete odbočit (nebo po občerstvení na vrcholu se sem vrátit) a pokračovat východním úbočím na Ivančenu a dál nad Malenovice, na tzv. Albínovo náměstí. Odsud lze sjet do Malenovic nebo Ostravice.

Další úseky strojově upravených tras najdete na úbočích Travného, ve Velkých Karlovicích. Podrobnější informace včetně kilometráže a profilů tras najdete na internetu (např. na www.holiday-info.cz) a v informačních centrech.

Jiří Lehký

SJEZDOVKY V BESKYDECH OČIMA ZOOLOGA

Současný rekreační „průmysl“ je často postaven na využívání přírodních krás. Paradoxně ale při své expanzi může tyto přírodní hodnoty ničit. Provozovatelé prosperujících rekreačních komplexů obvykle usilují o jejich další rozvoj. Kdyby šlo o zkvalitňování poskytovaných služeb, modernizaci či zlepšení vzhledu objektů, včetně čištění odpadních vod a moderní likvidaci odpadů apod., bylo by to z hlediska ochrany přírody v naprostém pořádku, ba dokonce vítáno. Bohužel, většina provozovatelů chápe rozvoj rekreace jako plošné rozšiřování areálů na okolní, dosud nezastavěné pozemky. V současné době je významným hnacím motorem tohoto trendu možnost získat na podporu rekreace finanční prostředky z Evropské unie. A tak jsou často do posledních zachovalých a klidných částí chráněné krajinné oblasti navrhovány nové lyžařské trasy, cyklotrasy, sjezdovky, propojení lyžařských okruhů aj.

Čerstvě upravená sjezdovka Razula ve Velkých Karlovicích.

V CHKO Beskydy patří mezi vyhledávané rekreační aktivity sjezdové lyžování. Na horských úbočích během let postupně vyrostla řada sjezdovek a zájem o rozšiřování stávajících a výstavbu nových sjezdářských areálů pokračuje. Starší sjezdovky využívající horské louky a pastviny vesměs bez terénních úprav byly a jsou z hlediska ochrany přírody vcelku přijatelné.

Možnosti budování dalších „mimolesních“ sjezdovek jsou však v Beskydech už prakticky vyčerpány. Záměry na prodloužení stávajících a zřízení nových sjezdovek jsou dnes stále častěji navrhovány na úkor lesa, většinou do hospodářských lesů ve III. zóně CHKO. Smrkové monokultury zde nejsou chápány jako lesní porosty vyžadující zlepšení přírodní kvality, ale jako zničený biotop, kde ochraně přírody „již o nic nejde“.

V případě povolení záměru probíhá výstavba (prodloužení) sjezdovky následujícím způsobem:

Na pozemcích je odstraněn nejen les, ale i půdní povrch. Zůstane jen vrstva jalové země zbařená většinou organických částí. Následně je plocha pracně zatravněována, někdy nevhodnou travní směsí, takže zůstává dlouho bez vegetace a snadno podléhá erozi. S provozem sjezdovky souvisí další objekty – vleky, lanovky, osvětlení sjezdovky, kiosky, převlékárny a ohřívárny, parkoviště, nádrže na umělé zasněžování aj. Zároveň chtějí provozovatelé stavbu zhodnotit i v létě, např. využitím sjezdovky pro letní bobovou dráhu, cyklokrosovou dráhu apod.

A co se děje s přírodou v okolí sjezdovky? Území navždy ztratí svůj dosavadní klid v důsledku hluku působeného těžkými stroji, později návštěvníky, dopravou, provozem vleků a rolb. Souvislý les nezbytný pro existenci mnoha druhů lesních živočichů, zejména těch nejvzácnějších, přestane existovat. Z lokalit postižených fragmentací lesa, zvýšenou návštěvností lidí, hlukem dopravy, světelným znečištěním a dalšími průvodními jevy „civilizace“ mizí nejcitlivější druhy - tetřev hlušec, medvěd hnědý, rys ostrovid aj.

Je třeba mít na paměti, že právě lesy jsou nejrozsáhlejší a nejvýznamnější složkou beskydské přírody - pokrývají okolo 70% území CHKO Beskydy. Tato oblast je evropsky významnou lokalitou velkých šelem (rys ostrovid, medvěd hnědý a vlk) a dalších chráněných druhů živočichů. Na jejím území se nacházejí dvě ptačí oblasti evropské soustavy Natura 2000 – Beskydy a Horní Vsacko. Z výše uvedeného jasně vyplývá zásadní význam dochovaného lesního biotopu a naše povinnost chránit ho v plném rozsahu, včetně jeho dosavadní celistvosti.

RNDr. Dana Bartošová

PLÁN LOKALIT K ZATOPENÍ

Plán hlavních povodí v České republice, který připravuje Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí a krajskými úřady narazil na protesty odpůrců sdružených pod petičním výborem „Stop přehradě“. Plán navrhoval původně kolem dvou set lokalit na území celé České republiky určených k zatopení. Proti je však mnoho obcí, protože pokud by došlo k jeho odsouhlasení, významně by to ovlivnilo rozhodování v dotčených územích. Navíc na mnoha lokalitách se vycházelo ze zastaralých podkladů a plánované přehradby by tak zde neměly svá opodstatnění.

ZALESŇOVÁNÍ LUK A PASTVIN

Pojďme se podívat na květnatou louku na jednom z hřebíků jižních Beskyd. Rostou tam chráněné orchideje, ale i další vzácné druhy rostlin. Takovou louku už jen tak někde nenajdeme.

Jsme na místě - právě rozkvétá hlavinka horská, stále vzácnější orchidej horských poloh Beskyd. A támhle je hlouček vstavačů mužských! Celá louka kvete kopretinami, zvonky, objevuje se tu žlutá kozí brada, nizoučkový vítod i mateřídouška. Sarančata a luční koníci poskakují po stéblech trav, včely bzučí a sbírají nektar, motýli poletují z květu na květ. Je to balzám pro oči každého člověka, který umí vnímat pestrost a bohatost valašské přírody.

Ale pozor...! Malé smrčky nápadně uspořádané v řadách nám napoví, že vše není zdaleka v pořádku! Narazili jsme na zalesněnou louku. Zalesněnou tak říkájíc „na černo“. A proč „na černo“? Ke každému zalesnění v ptačích oblastech (Horní Vsacko a Beskydy) je potřeba souhlas Správy CHKO. Neboť právně závazná nařízení k ptačím oblastem (Nařízení vlády 686/2004 a 687/2004) říkájí, že jen se souhlasem orgánu ochrany přírody lze „měnit druh pozemků a způsoby jejich využití“.

Mimo ptačí oblasti je na území Chráněné krajinné oblasti třeba souhlasu Správy k zalesňování pozemku nad 0,5 ha (§ 4 zákona 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny). Zalesnění je možné povolit, pokud se na louce nenachází chráněné a vzácné druhy rostlin a živočichů nebo přírodovědně cenný biotop a nebude-li výrazně ovlivněn dochovaný charakter krajiny. V případě, kdy se na louce vyskytují chráněné druhy (a to i na takové louce, která má méně než 0,5 ha!) pozemek zalesnit nelze.

Důvod je prostý - zalesněním dochází k likvidaci životního prostředí vzácných druhů. Zalesnění znamená zvýšení zástiny, změnu kyselosti půdy, změnu

Zalesněná louka v Hovězí.

vlhkostních poměrů, změnu bylinného pokryvu... Jen málokteré luční druhy dokáží růst zároveň v lese. Jako první se vytratí nejcitlivější z nich, tedy orchideje. Jsou to zároveň druhy, které jsou v beskydské krajině nejvzácnější. Téměř všechny také patří mezi zákonem zvláště chráněné.

Zákon o ochraně přírody a krajiny říká: „Zvláště chráněné rostliny jsou chráněny ve všech svých podzemních a nadzemních částech a všech vývojových stádiích; chráněn je rovněž jejich biotop. Je zakázáno tyto rostliny sbírat, trhat, vykopávat, poškozovat, ničit nebo jinak rušit ve vývoji.“ (§ 49 zákona 114/92 Sb.).

Proto, kdo zalesňuje pozemek a zničí zvláště chráněné rostliny (nebo živočichy) buď přímo nebo způsobí jejich úhyn nedovoleným zásahem do jejich životního prostředí, porušuje zákon a může mu být udělena pokuta.

Plošným zalesňováním (a neobhospodařováním) ztrácí navíc valašská krajina svůj typický ráz. Velmi rychle tak mizí malebná mozaika střídajících se luk, políček, remízků a lesa. Mizí to, co dělá valašskou krajinu jedinečnou a neopakovatelnou.

Marie Popelářová

V CHKO Beskydy se návrh týkal také dvou maloplošných chráněných území a oblastí chráněných v rámci soustavy Natura 2000:

Seznam lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod		
Lokalita	Vodní tok	Územní ochrana
Hlavní povodí Moravy		
Velké Karlovice	Miloňovský potok	EVL Beskydy
Halenkov	Dinotice	PO Horní Vsacko, EVL Beskydy
Lužná	Senice	EVL Beskydy
Kněhyně	Kněhyně	PP Pod Juráškou, EVL Beskydy
Hlavní povodí Odry		
Horní Lomná	Lomná	PO Beskydy, EVL Beskydy
Čeladná	Čeladenka	PR Smrk, PO Beskydy, EVL Beskydy
Krásná	Mohelnice	PO Beskydy, EVL Beskydy

Návrh Plánu hlavních povodí v ČR 2006

EVL (Evropsky významná lokalita)
PO (Ptačí oblast)
PP (Přírodní památka)
PR (Přírodní rezervace)

(pev)

Více na: www.stopprehrade.cz

Malenovický kotel svou výměrou 144 hektarů můžeme řadit k větším rezervacím v CHKO Beskydy. Nachází se na severovýchodní straně Lysé hory a Malchoru, v katastrálním území Malenovice. Nejnižším bodem je údolí potoka Satina (570 m n.m.)

a nejvyššího bodu dosahuje pod vrcholem Lysé hory (1220 m n.m.).

A proč bylo toto území v roce 2004 vyhlášeno za přírodní rezervaci? Především pro jedinečný reliéf, který je vytvářen zejména skalnatými svahy a roklemi, sesuvy a pseudokrasovými jevy. Dalším významným útvarem je tzv. nivační kotel, vzniklý činností mrazu v závěru údolí potoka Satina. Území se vyznačuje velkým rozpětím nadmořských výšek se zachovalými přírodními stanovišti, jako jsou potoční nivy, svahová prameniště, suťové lesy nebo přirozené smrčiny.

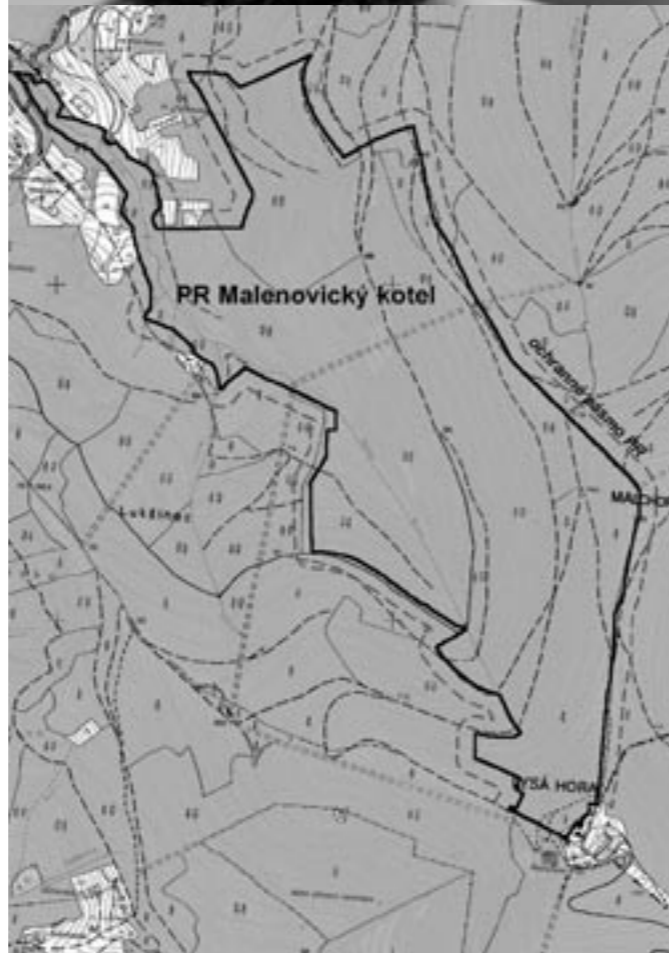
Bohatá rozmanitost území poskytuje domov mnoha druhům rostlin a živočichů. Z botanického hlediska je zde zajímavý výskyt mechorostů. Z dalších druhů nižších rostlin se zde vyskytuje vranec jedlový a plavuň pučivá. Z vyšších, vzácnějších rostlin jsou to například lilie zlatohlavá, pryskyřník platanolistý a měsíčnice vytrvalá, v blízkosti koryta Satiny pak kozlík trojený. Na území byl nalezen i kriticky ohrožený keř – rybíz skalní.

Také početnost vodních organismů a plžů je zde vysoká. Jejich zastoupení tvoří téměř 60% všech druhů plžů v Beskydech. Byl zde například zaznamenán ohrožený rod závoznatka nebo *Oxychilus* a kriticky ohrožený karpatský plž *Acicula parcelineata*. Dalšími významnými skupinami zkoumaných živočichů jsou čmeláci, motýli a ptáci. Ve vrcholových částech území byl například pozorován čmelák drobný, v jiných částech čmelák pruhovaný (oba velmi vzácní v ČR). Z motýlů se zde například vyskytuje vzácný perletovec velký a ostruháček jilmový, druh, jehož nález je zde po mnoha letech jediný v rámci celého území CHKO. Ze vzácných ptáků, řazených také do soustavy Natura 2000, jsou to například puštík bělávy a strakapoud bělohřbetý.

Díky své nepřístupnosti a velké sklonitosti nebylo v minulosti území dlouho využíváno. Negativní vliv měly výsadby smrkových monokultur a také výstavba technických zařízení. Cílem ochrany je vytváření přirozené druhové skladby lesů a zachování přirozených procesů, zejména koryta potoka Satina. Také je důležitý klid, především pro hnízdní ptáky a omezování negativního vlivu zvěře na lesní porosty.

(pev)
zdroj: Plán péče

PŘÍRODNÍ REZERVACE MALENOVICKÝ KOTEL

čmelák pruhovaný

měsíčnice vytrvalá

perletovec velký

PTAČÍ OBLASTI A EVROPSKY VÝZNAMNÁ LOKALITA

Ptačí oblasti Horní Vsacko a Beskydy patří mezi 38 ptačích oblastí vyhlášených v České republice v roce 2004. Ochrana ptačích oblastí je legislativně zajištěna zákonem o ochraně přírody

a krajiny (zákon 114/1992 Sb.) a nařízením vlády (č. 686 a 687). Nutno dodat, že stanovené ochranné podmínky pro určené druhy ptáků zůstávají méně přísné (ale konkrétnější) než jak udává současně platná legislativa (tedy zákon o ochraně přírody a krajiny).

Druhy ptáků, které jsou předmětem ochrany v ptačí oblasti Beskydy a Horní Vsacko:

	Beskydy	Horní Vsacko
čáp černý	•	•
datel černý	•	
datlík tříprstý	•	•
jeřábek lesní	•	•
kulíšek nejmenší	•	
lejsek malý	•	•
puštík bělavý	•	
strakapoud bělohřbetý	•	•
tetřev hlušec	•	
žluna šedá	•	

Navrhovaná plocha ptačích oblastí v ČR je 9,3 % území státu, což je nižší než v zemích srovnatelné velikosti jako je Rakousko s 14,7 % nebo Portugalsko s 9,4 %. Ve státech s menší rozlohou je podíl ptačích oblastí na jejich území ještě vyšší, např. v Dánsku 22,3 %, Nizozemí 24,1 %, v Belgii 14,1 %. Ze států, které v roce 2004 přistoupily pak Slovensko navrhuje 28 %, Maďarsko 15 %, Slovinsko 24 %, Estonsko 14 %. V celoevropském měřítku odpovídá rozloha ptačích oblastí v České republice evropskému průměru.

Evropsky významné druhy v Beskydech

V CHKO Beskydy patří do skupiny evropsky významných druhů živočichů: z měkkýšů velevrub tupý (*Unio crassus*), z hmyzu lesák rumělkový (*Cucujus cinnaberinus*) a střevlík hrboľkatý (*Carabus variolosus*), z obojživelníků kuňka žlutobřichá (*Bombina variegata*) a čolek karpatský (*Triturus montandoni*) a ze savců netopýr velký (*Myotis myotis*), vydra říční (*Lutra lutra*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), vlk (*Canis lupus*) a medvěd hnědý (*Ursus arctos*).

Evropsky významné druhy rostlin splňující předepsaná kritéria jsou oměj tuhý moravský (*Aconitum firmum subsp. moravicum*) a mech šikoušek zelený (*Buxbaumia viridis*).

Dalším pro Evropu významným druhem na území Beskyd je střevlíček pantoflíček (*Cypripedium calceolus*). Díky slabé populaci střevlíčku (jediná známá lokalita s několika málo jedinci) byla lokalita tohoto druhu ze seznamu beskydských evropsky významných lokalit vyloučena.

Evropsky významná stanoviště v Beskydech

Mezi stanovišti významně zastoupenými v CHKO Beskydy a cennými v celé Evropě jednoznačně dominují jedlobučiny. Zastoupeny jsou však i dubohabřiny (např. u Leskovce), klenové bučiny (např. Kněhyně), horské smrčiny (např. Lysá hora, Smrk), suťové lesy (např. Makyta, Trojačka - Huštýn), méně jasanové a olšové luhy aj. Z luční vegetace jsou v Beskydech z celoevropského hlediska cenné především podhorské a horské pastviny (oblast Javorníků, Vsetínských vrchů a sever MS Beskyd), teplomilné trávníky (např. v obci Huslenky), kosené ovsíkové louky (zejména v oblasti Javorníků a Vsetínských vrchů), z mokřadů především slatinné a rašelinné mokřady (např. Kudlačena, Obidová), pěnovcová (vápňitá) prameniště se suchopýry a další vápnomilnou vegetací...

Více také na www.natura2000.cz

Marie Popelářová

oměj tuhý moravský - v ČR se vyskytuje pouze v Beskydech

JEŘÁBEK LESNÍ – VÝZVA KE SPOLUPRÁCI

Jeřábek lesní (*Bonasa bonasia*) obývá celou oblast sibiřské, východoevropské a skandinávské tajgy. Ve střední a západní Evropě je rozšíření ostrůvkovité, jednotlivé populace jsou vázány převážně na pahorkatiny a hory mezi 500 - 1800 m n. m.

Jeřábek vyžaduje husté listnaté, smíšené a jehličnaté lesy s bujným podrostem lísky, břízy, olše, bobulonosných keřů a bylinného patra. Potravu tvoří ve vegetačním období hlavně bobule a zelené části rostlin, na podzim i bukvice, v zimě jehličí a v předjaří převážně pupeny a jehnědy dřevin. Zatímco kuřata jsou zpočátku specializovaná na živočišnou potravu, pro dospělé ptáky nepředstavuje tato složka významný podíl.

Stavy jeřábka se v průběhu 20. století v oblastech střední Evropy postupně snižovaly, na konci století se však stabilizovaly a někde dokonce vzrostly. Úbytek jeřábka byl způsoben souběhem negativních vlivů, z nichž nejdůležitější je změna prostředí v souvislosti s holosečným lesním hospodařením a vysazováním smrku mimo přirozená stanoviště. Takovéto velkoplošné stejnověké monokultury neumožňují rozvoj keřového a bylinného patra, což spolu s důsledným odstraňováním náletových dřevin vytváří porosty, které nejsou schopny poskytnout jeřábkům dostatek potravy a úkrytů.

V České republice se jeřábek lesní vyskytuje nejhojněji na Šumavě a v Novohradských horách, dále v Moravskoslezských Beskydech, Javorníkách a Vsetínských vrších, třetí důležitou oblastí je Hrubý Jeseník a Králický Sněžník. Početnost v letech 2001 - 2003 byla odhadnuta na 900 - 1800 párů. Přítomnost jeřábka lze nejspíše zjistit v zimních měsících, kdy ho prozradí stopy ve sněhu. Ovšem vzhledem k jinak skrytému způsobu života jsou údaje o jeho početnosti na území CHKO Beskydy velice přibližné. V roce 2004 bylo proto za spolu-

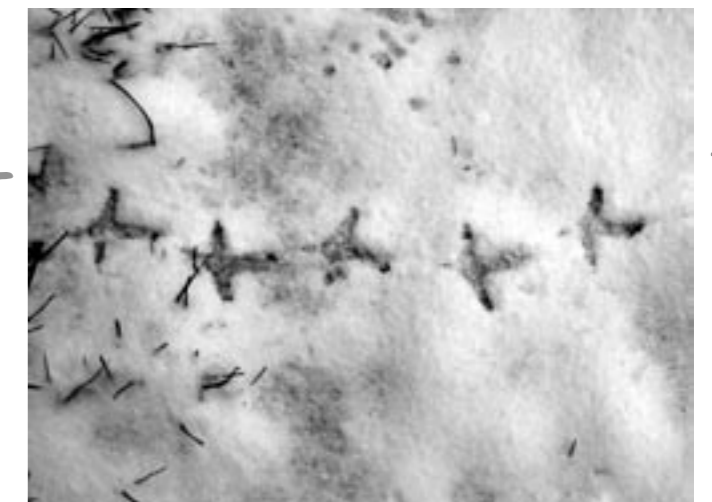
tabulka: Vývoj početnosti jeřábka lesního v Beskydech

Lesní správa	Hudec (1965) páry	Júzová, Krupa (2006) páry
	1958 - 1964	2000 - 2006
Frenštát p. R.	14	12 - 20
Ostravice	88	65 - 85
Frýdek - Místek	60	28 - 40
Jablunkov	23	31 - 50
Rožnov p. R.	-	23 - 30
CELKEM		159 - 225

práce Správy CHKO Beskydy, ČSOP Salamandr a ČSOP Orchidea zahájeno podrobné mapování tohoto druhu.

Prosíme tedy o zaslání jakýchkoliv informací (alespoň přibližné datum a lokalizaci) k výskytu jeřábka lesního po roce 2000, a to na adresu Správy CHKO Beskydy nebo autora článku. Získané výsledky budou použity pro ochranu druhu.

Děkujeme za případnou spolupráci.
Martin Krupa, ČSOP Salamandr
Tel. 777 949 695, email: krumart@post.cz

„VYROBENO V BESKYDECH®“ – ZNAČKA PRO PRAVÉ BESKYDSKÉ VÝROBKY

V minulém čísle jsme Vás informovali o nové značce pro výrobky, která garantuje jejich původ v Beskydech, kvalitu a šetrnost vůči životnímu prostředí. Pojďme se s ní teď seznámit blíže.

Jaký má značka smysl

Značka „Vyrobeno v BESKYDECH®“ byla zavedena na začátku roku 2006 s cílem podpořit místní řemeslníky a zemědělce, kteří zde v Beskydech hospodaří poctivě a šetrně k životnímu prostředí a svou prací přispívají k udržení anebo k utváření charakteru území. Značka má místním lidem ukázat, že krásná a zachovalá příroda a místní tradice pro ně mohou být nejen zdrojem „ochranářských“ omezení a zákazů, ale také výhodným marketingovým nástrojem. Zákazník pak může mít z koupě označeného výrobku hned dvojí radost – odnáší si pravý a autentický výrobek z Beskyd a zároveň má jistotu, že nákupem podpořil místního výrobce.

Jak je značka udělena

Že může výrobek značku používat, dokládá tzv. certifikát, který uděluje nezávislá komise. Je složená jednak ze samotných místních výrobců, jednak z dalších zástupců regionu, jako je Správa CHKO Beskydy, obce nebo např. Karlovské muzeum.

O certifikát pro své výrobky zažádalo za necelý rok již 16 místních výrobců, všichni úspěšně. Jedná se často o tradiční řemeslné výrobky jako dřevorezby, plstěné výrobky, štípané holubičky, kraslice, ručně tkané koberce – hadráky, kolovrátky nebo i loukoťová kola, také o potravinářské výrobky – Valašské frgály, trdelníky, uši ze Štramberka, nebo alkohol – likéry a pivo.

Kde se dají značené výrobky koupit

Prozatím není vytvořena žádná speciální síť prodejen, na značené výrobky můžete tedy narazit kdekoli – v ob-

chodech, na jarmarcích apod. V budoucnu bychom rádi uzavřeli dohody s určitými prodejními místy – menšími obchody nebo např. informačními centry, která by nesla speciální označení a garantovala by prodej těchto výrobků.

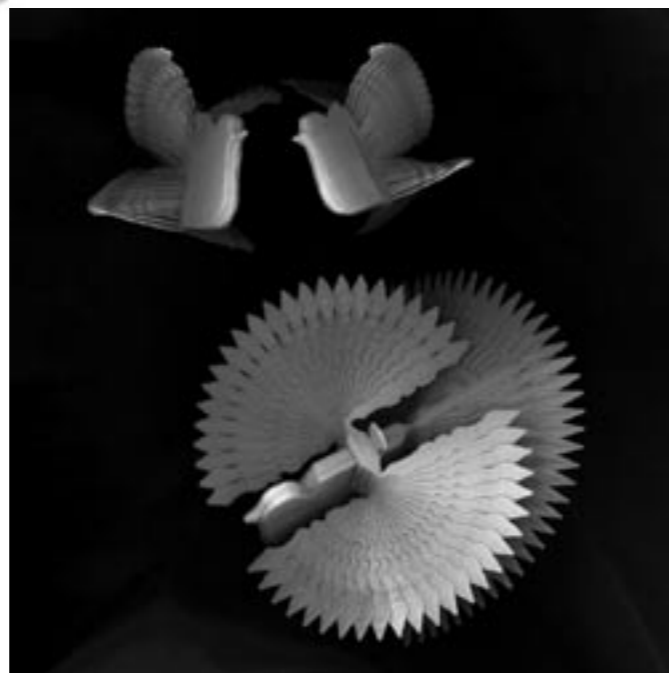
A v neposlední řadě – během letošní zimy bude zprovozněn internetový obchod se značenými výrobky na stránkách www.domaci-vyroby.cz.

Kdo se o systém značení stará

Projekt značení beskydských výrobků nastartoval REC ČR (nezisková organizace se sídlem v Praze, zabývající se problematikou životního prostředí) ve spolupráci s CpKP (Centrum pro komunitní práci) východní Morava díky grantu Evropské komise. Pravidla značení však byla vytvořena během několika diskusí s místními výrobci, kde bylo také vybráno jméno a logo značky. Koncem září pak všichni společně založili sdružení Lidé v Beskydech, o.s., které převzalo systém značení do svých rukou.

Iva Dyková, Lidé v Beskydech, o.s.

Více informací: www.domaci-vyroby.cz

HÁŽOVSKÁ POUŤ

Půt, půtníci, putování - tož tak to gdsyk bývalo, když l'udé z Hážovic chodili uctít památku svatého Michala do kostela v Rožnově.

Tuto tradici se ještě stále daří zachovat. Každým rokem se v záříjovou neděli koná mše v kostele Všech svatých v Rožnově pod Radhoštěm za poutníky z Hážovic, kteří se zde sejdou, někteří oděni do svátečních valašských krojů. Z kostela pak putují v průvodu za doprovodu dechovky zpět. Všichni se pak sejdou na návsi, mladí i staří a pomodlí se u křížku. Neuvidíte tu však kolotoče, ani stánky překypující nabídkou zboží. Prodává se jen drobné občerstvení a jsou zde i malé atrakce pro děti. Možná se vám to zdá příliš chudé, ale bohatství je v tom, že lidé nestráví čas jen nakupováním, ale mohou si spolu posedět, popovídat a při dechovce zazpívat písničky, na které se už skoro zapomnělo.

Petra Vlčková

STUDIUM EKOLOGIE NA VALAŠSKU

Střední zemědělská a přírodovědná škola je odborná škola, která ve čtyřletém denním studiu poskytuje žákům střední vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Je zároveň jedinou střední školou v regionu s výukou tak komplexního environmentálního studia ve všech svých studijních oborech. Nedílnou součástí školy je školní hospodářství „Hradisko“.

Na škole lze studovat 4 leté denní maturitní studium v těchto oborech:

Obor agropodnikání

Je určen pro žáky mající kladný vztah k přírodě, rostlinám, zvířatům a ke všemu živému. Jejich zájem je dále rozvíjen a rozšiřován ve vztahu k práci. Je to obor pro život. Výukové plány jsou koncipovány nejen pro zvládnutí problematiky zemědělské prvovýroby, ale zejména ekonomiky a služeb v zemědělství a samozřejmě také ekologického zemědělství jako doklad respektování současného evropského trendu.

Obor ekologie a ochrana krajiny

Je obor s cílenou komplexní přípravou pro tvorbu, ochranu a péči o krajinu, s vyváženou aplikací biologických, technických a kombinovaných způsobů vedoucích k zajištění trvale udržitelného rozvoje. Cílem výuky je také projekce polyfunkčního využití krajiny, návrhy pozemkových úprav a realizace protierozních opatření.

Obor přírodovědné lyceum

Vzdělávací program připravuje žáky ke studiu jak na vysokých školách, tak i v oborech vyšších odborných škol zaměřených na biologii, chemii, životní prostředí, potravinářství, zemědělství apod. Je založen na širším

všeobecně vzdělávacím základě (včetně dvou cizích jazyků), i když poněkud užším než u gymnázií a odborně zaměřeným.

Strategické záměry školy

Škola se snaží na základě struktury volitelných předmětů obměňovat nabídky studijních programů podle potřeby trhu práce (aby nevznikaly problémy při uplatňování absolventů v regionu) a tak, aby výuková problematika odpovídala společenské poptávce. Souběžně s tím je snahou vedení školy podporovat environmentální celoživotní vzdělávání. To se bude orientovat na méně časově náročné kurzy ukončené závěrečnou zkouškou a následným předáním písemného osvědčení.

Nelehkým úkolem při současné vytíženosti pedagogů, je také podílet se na grantové politice školy a práci s veřejností tak, aby i přes různé vnitropolitické změny docházelo k upevnění postavení školy jako jedinečné vzdělávací instituce přírodovědného charakteru v regionu.

Marek Bednařík

foto z exkurze (KRNAP)

HRA SE STOPAMI

Na zasněženém lesním chodníku jsme našli tyto stopy. V zimním shonu je tu zanechala veverka, hledající ještě poslední oříšky, srnec, který šel do krmelce na seno, vlk sledující stopy jeřábka, který tu před chvílí prošel a zajíc, prchající do svého pelechu. Jen jeden lenoch už dávno spal. Který to byl?

Najdete ho v tajence tak, že poznáte stopy zvířat a podle čísel napíšete jejich jména do křížovky. (Čísla nesouvisejí s pořadím zvířat v textu).

Petra Vlčková

1	2	3	4	5	1					
					2					
							z			
					3					
					4					
							e			
					5					

FOTOSOUTĚŽ VALAŠSKÁ KRAJINA

Zahajovací výstava pátého ročníku fotosoutěže Valašská krajina se opět těšila úspěchu. Proběhla v září v Karlovském muzeu ve Velkých Karlovicích a zúčastnilo se jí kolem sto osmdesáti příznivců.

Byly zde vystaveny fotografie všech účastníků soutěže. Návštěvníkům zde byla představena i série fotografií Vlára od Antonína Kostky a součástí výstavy bylo také otevření naučné stezky Javorníky – západ.

Podle údajů Karlovského muzea si výstavu za celou dobu jejího provozu (tedy od 9. do 30. října 2006) prohlédlo 1261 dospělých a 297 dětí. Dále bude výstava putovat například na Horní Bečvu, do Valašského Meziříčí nebo Informačního střediska na Pulčíně.

(pev)

NETOPÝŘÍ NOC

Že jsou netopýři podřadem savců z řádu letouni, to si zřejmě každý z nás pamatuje ze školních lavic. Určitě bychom si vzpomněli i na to, že se netopýři orientují podle echolokace, že se živí hmyzem a snad, že létají rychlostí až 55km/h.

To vše a mnohé jiné se dozvěděli posluchači přednášky o zajímavostech ze života netopýřů spojenou s vycházkou a pozorováním letounů při lovu. Přednáška s názvem Netopýří noc, která se uskutečnila dne 28. 8. 2006 v prostorách ekocentra Radhošť v Rožnově pod Radhoštěm byla uspořádána v rámci projektu Zelená pro Zlínský kraj - environmentální vzdělávání jako cesta k udržitelnému rozvoji. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

Miroslav Kubín

ZA TAJEMSTVÍM LYSÉ HORY...

Ve čtvrtek 12. října 2006 byla otevřena zatím posledně naučná stezka v Beskydech - NS Lysá hora, kterou pro Správu CHKO Beskydy, Lesy ČR s. p. a obce vybudoval ČSOP Salamandr s finanční podporou Severomoravské plynárenské a. s. . Stezka vede na vrchol Lysé hory ze dvou míst - z parkoviště u Rajske boudy v Malenovicích a z nádraží ČD v Ostravici. Na hřebeni Lukšince se pak obě trasy spojují. Pokud byste chtěli projít trasu celou, a seznámit se s obsahem všech 15 zastavení, musíte zdolat 16, 5 kilometru. Informace na nich spolu

s výstižnými obrázky přilákají nejen milovníky přírody. Můžete se například dozvědět příběh zbojníka Ondráše, něco o jeskyních, horské službě, meteorologii, šelmách, neštěstích na horách, vývoji zdejší krajiny, získávání železné rudy a další zajímavé informace.

Trasa vede po turistických značkách. Návštěva celé naučné stezky je fyzicky náročnější, proto je důležité vhodné turistické vybavení, i pro případ změny počasí.

(pev)

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ LIDÉ V BESKYDECH

Na konci září minulého roku vzniklo Občanské sdružení Lidé v Beskydech. Toto sdružení vzniklo v souvislosti s místním značením výrobků „Vyrobeno v Beskydech“. Předsedkyní je Radka Sachrová.

Do konce roku 2006 bylo uděleno 16 certifikátů „Vyrobeno v Beskydech“ pro místní výrobce a připravuje se katalog těchto výrobků. Během zimy by měl začít fungovat internetový obchod.

(pev)

Více na www.domaci-vyrobyky.cz

INFORMAČNÍ A VZDĚLÁVACÍ CENTRUM CHKO BESKYDY

V minulém roce byl ÚVR ČSOP podpořen dvouletý projekt financovaný EU na vybudování Informačního a vzdělávacího centra CHKO Beskydy. Infocentrum bude na území CHKO Beskydy provádět osvětovou, interpretační a poradenskou činnost. Svě služby infocentrum zaměří převážně na místní obyvatele, samosprávu a státní správu a na návštěvníky této oblasti.

Hlavním partnerem projektu je Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a její regionální pracoviště - Správa CHKO Beskydy. Dalším partnerem je město Rožnov pod Radhoštěm. Praktickou činnost projektu bude zabezpečovat pracovník ZO ČSOP Radhošť se sídlem v Rožnově pod Radhoštěm.

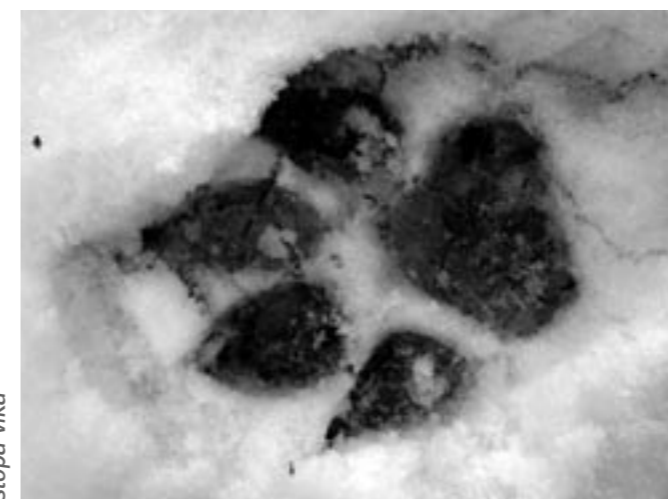
Michal Šulgan (IAVC CHKO Beskydy)
e-mail csopradhost@valachnet.cz, mobil 774 185 959

MAPOVÁNÍ VELKÝCH ŠELEM V CHKO BESKYDY

Na přelomu února a března (podle sněhových podmínek) proběhne tradiční mapování výskytu velkých šelem v CHKO Beskydy. Správa CHKO Beskydy, která jej organizuje přivítá pomoc všech příznivců divoké přírody, kteří se rozhodnou strávit v Beskydech zimní víkend a najít pobytové značky rysů nebo vlků (medvědi asi budou ještě spát). Případné zájemce prosíme, aby nás kontaktovali nejlépe do konce ledna 2007, aby jim mohly být včas zaslány příslušné podklady a pokyny. V pátek před hlavním termínem sčítání budou mít zájemci možnost absolvovat krátké školení spojené s ukázkami stop a výkladem od zkušených stopařů.

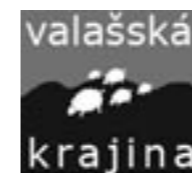
Jedná se o dobrovolnou zájmovou akci, která není Správou CHKO Beskydy finančně zajišťována. Mapovatelé se jí účastní na vlastní nebezpečí.

Za Správu CHKO Beskydy se na Vaši účast těší
RNDr. Dana Bartošová (zoolog)
kontakt:
e-mail: dana.bartosova@schkocr.cz
telefon 571 654 293 kl.23
mobil: 607 837 854

stopa vlka

VALAŠSKÁ KRAJINA SE ZAZELENALA

Valašskou krajinu - webové stránky, které provozují ČSOP Salamandr, Správa CHKO Beskydy a Společnost pro přírodu a krajinu ACTAEA si můžete nyní prohlížet v novém provedení. Změnilo se také její logo. Již déle plánovaná aktualizace těchto stránek se podařila díky projektu Ochrana přírody a krajiny v Beskydech - věc veřejná, který je spolufinancován programem Evropské unie Transition Facility.

Na Valašské krajině se můžete dozvědět zajímavosti z přírody a krajiny (převážně na území CHKO Beskydy), o aktuálních projektech v regi-

onu a zajímavých akcích. Také přidáváme každý týden aktuality a za určité období výběr z tisku pro ty, co si rádi přečtou, o čem se zrovna v oblasti ochrany přírody a krajiny na Valašsku píše. Pokud nevíte, kam vyrazit, nabízíme vám náš tip na výlet. Na těchto stránkách je rovněž prostor pro vaše příspěvky do diskuse. Věříme, že nový vzhled stránek umožní především lepší orientaci a informovanost pro všechny uživatele Valašské krajiny (www.valasskakrajina.cz).

Petra Vlčková

Rubrika: AKCE

VYBRALI JSME PRO VÁS ZAJÍMAVÉ AKCE V BESKYDECH:

- PLÁNOVANÉ TERMÍNY VÝSTAV FOTOSOUTĚŽE VALAŠSKÁ KRAJINA
- 3. 1. - 18. 1. 2007 Rožnov p. R., Společenský dům
 - 1. 2. - 27. 2. 2007 Horní Bečva, Společenský dům (kino)
 - 1. 3. - 26. 4. 2007 Ostrava, Vita
 - 2. 5. - 29. 5. 2007 Valašské Meziříčí, Muzeum Zámek Kinských
 - 4. 6. - 30. 6. 2007 Informační středisko Pulčín

- PŘIPRAVOVANÉ AKCE ČSOP RADHOŠŤ
- Leden 2007 Ochrana velkých šelem v Beskydech
 - Únor 2007 Kompostování
 - Březen 2007 Kořenové čistírny odpadních vod

- PLÁNOVANÉ AKCE SPRÁVY CHKO BESKYDY
- Únor 2007 Mapování velkých šelem
 - Březen 2007 Školení pro členy stráže přírody

ZO ČSOP RADHOŠŤ

ZO ČSOP Radhošť je nezisková organizace sdružující dobrovolníky, které spojuje aktivní zájem o přírodu a životní prostředí jako celek. V současné době má 20

dospělých členů a 32 dětí, které jsou sdruženy v útvaru mladých ochránců přírody „Ledňáčci“.

Oddíl mladých ochránců přírody je určen všem mladým lidem, kteří se chtějí pořád něčemu učit o sobě, kteří chtějí poznat nové kamarády, mají smysl pro humor, nebojácnost a přátelství. Kterým není lhostejný stav našeho životního prostředí a chtějí pro něj něco udělat. Naše činnost se zaměřuje na hodnotovou výchovu dětí. Klademe důraz na porozumění souvislostem, na vytváření vlastních názorů a na rozvíjení úcty a citu k přírodě.

V rámci ČSOP Radhošť vzniklo Ekocentrum, jehož posláním je environmentální vzdělávání, výchova a osvěta. Mezi hlavní činnosti ekocentra dále patří spolupráce se školami, organizace akcí pro veřejnost, pořádání soutěží a exkurzí, vydávání učebních a vzdělávacích materiálů, ekoporadenství, spolupráce se státní správou a občanskými sdruženími. Ekocentru Radhošť bylo v roce 2006 uděleno ÚVR ČSOP osvědčení o splnění kritérií pro akreditované ekocentrum.

Každoročně se naše práce soustředí na realizaci projektů podpořených ÚVR ČSOP nebo městem Rožnov pod Radhoštěm. V období 2005/2006 jsme tímto způsobem zrealizovali 15 projektů, týkajících se aktivní ochrany přírody. Mezi ně patří již několikaletý projekt „**Ochrana a mapování velkých šelem v CHKO Beskydy**“ řešený na mezinárodní úrovni. Projektem prezentujeme naši činnost, prováděnou již od roku 1994, formou odborných

přednášek, výstav či vydáváním letáčků a publikací. Mezi další pilotní projekty patří „**Sledování výskytu vážek na Valašsku**“. V této oblasti se nám podařilo odborně zhodnotit vodní toky i malé neznámé mokřady v Beskydech a najít na nich vzácné druhy vážek. Z dalšího neméně významného projektu „**Sledování výskytu ledňáčka říčního na Horním Vsacku a Rožnovsku**“, jsme získali mnoho informací o hnízdních územích a počtech tohoto druhu. V ostatních projektech se zmapoval výskyt raka říčního a čolka velkého na Rožnovsku nebo se vůbec poprvé uskutečnil monitoring dravců a sov v okolí Rožnova.

ČSOP Radhošť se také podílí na managementových pracích, jako jsou opravy Naučné stezky Hradisko, Radegast či Čertův Mlýn a udržování orchidejových luk. Mezi naší další činností patří práce s veřejností a na ní stavěné akce jako jsou „Vítání ptačího zpěvu“, pomoc ZŠ v Rožnově při pořádání ekologických aktivit nebo trvalá spolupráce s občanským sdružením „Naše Beskydy“ proti otevření Dolu Frenštát.

V letošním roce se naše ČSOP účastní významných projektů financovaných z EU a to „Zelená pro Zlínský kraj“ a „Informační a vzdělávací centrum CHKO Beskydy“.

Michal Šulgan (ZO ČSOP Radhošť)

KONTAKT:

ZO ČSOP Radhošť
 Valašská 1657, Rožnov pod Radhoštěm, 756 61
 Tel. 774652299, e-mail: sulgan@valachnet.cz
 Web: www.csoproznov.org
 Ekocentrum Radhošť: tel. 605810427,
 e-mail: miroslav.kubin@email.cz
 Informační a vzdělávací centrum CHKO Beskydy:
 tel. 774185959, e-mail: csopradhost@valachnet.cz

BESKYDY - Zpravodaj chráněné krajinné oblasti, 1. číslo, 2007. / Vydává ČSOP Salamandr (ČSOP Salamandr, Tylovice 1805, Rožnov p. R., 756 61, salamandr@salamandr.info) ve spolupráci se Správou CHKO Beskydy. / (pev) - články ze zdrojů upravila Petra Vlčková (ČSOP Salamandr) / Náklad: 1000 výtisků. / Vychází v lednu 2007.

Autoři fotografií: D. Bartošová, F. Jaskula, M. Krupa, J. Lehký, M. Majda, T. Myslikovjan, P. Popelář, M. Popelářová, V. Saladyga, M. Škrott, M. Šulgan, R. Vlčková, J. Wagner, archiv Správy CHKOB, archiv Horské služby a archiv ČSOP Radhošť.

grafické zpracování: sumec+ryšková, **tisk:**PROprint, Český Těšín

Tato publikace vychází v rámci projektu Ochrana přírody a krajiny v Beskydech - věc veřejná, který je financován programem Evropské unie - Transition Facility.

